

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

Ульянова Галина Олексіївна, Ульянов Олексій Іванович СВОБОДА ТВОРЧОСТІ ТА ЇЇ ЗМІСТ	657
Бааджи Наталія Пилипівна РОЛЬ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК У ЦИФРОВОМУ МАРКЕТИНГУ	659
Галупова Лариса Ігорівна ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (НЕЙРОМЕРЕЖ) У ПРАВОВІЙ СФЕРІ	661
Ennan Ruslan LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EUROPEAN UNION	664
Кирилюк Алла Володимирівна ОСНОВНІ КОНЦЕПЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕРНЕТ-ПРАВОВІДНОСИН	667
Кравченко Олександр Миколайович КОМЕРЦІЙНА ТАЄМНИЦЯ ТА КОНФІДЕНЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	670
Бугаєць Альона Сергіївна РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЗАСОБАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ...	673
Височин Дмитро Олександрович ПАРАЛЕЛЬНИЙ ІМПОРТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ	675
Hrytseniuk Vladyslav, Golovatyuk Ivan THE PROBLEM OF IDENTIFYING INTERNET USERS	676
Козир Олександр Олександрович ОСОБЛИВОСТІ КОРИСТУВАЦЬКОГО КОНТЕНТУ	678
Ларіонов Владислав Сергійович ПРАВОВА ОХОРОНА ТВОРІВ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	680
Шендрік Ірина Сергіївна ПРИРОДА ТА СУТНІСТЬ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ЯК ОБ'ЄКТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ	683

СЕКЦІЯ 16. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

Подцерковний Олег Петрович ЩОДО НАГАЛЬНИХ КРОКІВ УСУНЕННЯ ОКРЕМИХ ПЕРЕШКОД ДЛЯ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО КОМЕРЦІЙНОГО АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ	685
Будурова Ганна Миколаївна НОВЕЛИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	687
Войнарівський Микола Миколайович ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПОЗИЧЕННЯ ДОСВІДУ НІМЕЧЧИНИ ПРИ ВДОСКОНАЛЕННІ АДМІНІСТРАТИВНО- ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ В УКРАЇНІ	690
Добровольська Володимира Володимирівна ЩОДО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕРІОД ВОЄННИХ УМОВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	692
Згама Антоніна Олександрівна ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВОСУДДЯ: ШЛЯХ ДО СПРАВЕДЛИВОГО ТА ЕФЕКТИВНОГО СУДОЧИНСТВА ..	694
Квасніцька Ольга Олексіївна ДО ПИТАННЯ ПРЕДМЕТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІСТОБУДІВНОГО ПРАВА	696
Попелюк Вадим Павлович ЩОДО ВПЛИВУ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ ДОСТУПНОГО ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ЖИТЛА “Є-ОСЕЛЯ” НА ЖИТЛОВЕ БУДІВНИЦТВО В УМОВАХ ВІЙНИ	699
Бабалунга Олесь Михайлович МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	701
Велєв Іван Іванович ЩОДО АДВОКАТСЬКОГО ГОНОРАРУ У ГОСПОДАРСЬКМУ ПРОЦЕСІ	703
Зарічанський Григорій Віталійович СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРИПТОБІРЖ ТА ОБІГУ КРИПТОВАЛЮТИ	705
Ковалевич Ігор Ігорович ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ВИЗНАЧЕННЯ КРИПТОВАЛЮТИ	707
Кубрак Гліб Олегович МІСЦЕ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ МСБ В ДЕРЖАВНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ТА ПРАВОВІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	709
Ляховецький Олександр Олександрович ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ З УРАХУВАННЯМ СУЧАСНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ	712
Попович Павло Олександрович ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ПРИТРИМАННЯ ЯК ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД(В УМОВАХ ЕВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ)	714

ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВА ПРИТРИМАННЯ ЯК ГАРАНТІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ ЗЕД(В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ)

Євроінтеграційні процеси активно впливають на сферу зовнішньоекономічної діяльності (далі – ЗЕД), вимагаючи розвитку нормативного регулювання виконання зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Зазначені обставини, а також уведений в Україні режим воєнного стану зумовлюють необхідність вивчення даного питання та визначення окремих інститутів цивільного та господарського права, які потребують додаткового законодавчого регулювання, серед яких -не поіменовані законодавством України способи забезпечення договорних зобов'язань, що можуть бути використані у вигляді додаткових гарантій виконання договорів перед іноземними партнерами.

У першу чергу, для висвітлення даної проблематики необхідно враховувати складність впливу умов воєнного стану на процес регулювання правовідносин із забезпечення виконання договорних зобов'язань у сфері ЗЕД, з урахуванням узгодженості регуляторних норм національного та міжнародного законодавства.

Законодавство України досить ефективно регулює механізми забезпечення виконання договорних зобов'язань сторонами, однак в умовах євроінтеграції вказані норми потребують узгодженості з нормами країн Європейського Союзу (далі – ЄС). Так, відповідно до ст. 546 ЦК України договірні зобов'язання можуть забезпечуватись неустойкою, порукою, гарантією, завдатком, заставою чи притриманням.

У свою чергу, такі види забезпечення виконання договорних зобов'язань як неустойка, порука, гарантія розцінюються в англосаксонській правовій сім'ї лише як стимулюючі та такі, що не можуть забезпечити інтерес кредитора – «SecurityInterest» – як основоположний критерій забезпечувального права у договорних правовідносинах у сфері ЗЕД.

Забезпечувальні договірні норми у деяких системах права застосовуються лише у формі зобов'язальних норм щодо певного майна, як гарантії виконання договорного зобов'язання. Наприклад, в англійській, французькій та німецькій правових системах забезпечення (Security) тлумачиться як титул щодо власності боржника, за яким, у разі порушення боржником свого зобов'язання, кредиторів надається право на отримання відшкодування за рахунок майна боржника. У США забезпечувальні правовідносини в договорному праві регулюються роз. 9 Уніфікованого комерційного кодексу (УКК США – UniformCommercialCode). Після прийняття комерційного кодексу у США було врегульовано правове поняття «забезпечувальний інтерес», яке тлумачиться як право на майно, яке виступає забезпеченням договорних зобов'язань. Відповідно, такі способи застосування забезпечувальних норм в англосаксонській та європейській правових сім'ях здебільшого реалізуються лише шляхом застави нерухомості (themortgage), права притримання (thecontractuallien) та обтяження (thecharge), які у випадку забезпечення виконання договорних зобов'язань у сфері ЗЕД нерозривно пов'язані із необхідністю імплементації до законодавства України нових забезпечувальних норм [4].

Одним із дієвих засобів забезпечення виконання договорних зобов'язань є право притримання (абз. 2 ч.1 ст. 199 ГК України та ст. 594-597, ст. 856, ч.2 ст. 874 та ст. 1019 ЦК України), однак законодавство України регулює даний спосіб в межах деліктних правовідносин в окремих нормах різних інститутів, що відрізняє дану норму від аналогічних регуляційних механізмів інших країн, що регулюються спеціальними нормами [1, ст.ст. 220, 307, 312, 362].

Для покращення становища суб'єктів господарювання України (резидентів), які здійснюють ЗЕД, в умовах євроінтеграції та воєнного стану має важливе значення імплементація норм інших правових сімей, якими регулюються забезпечувальні правовідносини, в тому числі і права притримання (*thecontractuallien*). Це надасть нерезидентам зрозумілий механізм застосування гарантії виконання договірних зобов'язань в сфері ЗЕД не тільки за рахунок стимулюючих норм, але й за рахунок майна чи майнових прав, що зменшуватиме ризиковість таких правовідносин та стане рухомим критерієм їх збільшення, оскільки багатьох нерезидентів в умовах привабливості ринку України відштовхує лише неврегульованість та колізії гарантійних норм виконання договірних зобов'язань.

У зв'язку з тим, що однією із умов застосування норм про притримання в законодавстві України є виникнення деліктних правовідносин, дані норми в національному законодавстві потребують розширення та регулювання цих правовідносин окремими нормами щодо договірних зобов'язань. Це надаватиме можливість обумовлювати права та обов'язки сторін договорів частині порядку застосування притримання, ще до виникнення деліктних правовідносин як законодавчо врегульованої гарантії виконання договірних зобов'язань.

Законодавче регулювання при тримання не тільки як виду одностороннього правочину за наслідками виникнення деліктних правовідносин, а й нормативне регулювання можливості сторонам передбачати даний вид забезпечення зобов'язань двосторонніми правочинами, надасть можливість контрагентам нерезидентам більш ефективно використовувати засоби забезпечення договірних зобов'язань, що, у свою чергу, стимулюватиме зовнішньоекономічну діяльність та співпрацю з суб'єктами господарювання інших країн [5, ст. 136].

Імплементація та узгодження норм та інститутів різних правових сімей у сфері цивільного та господарського права є дуже об'ємним та відповідальним процесом нормотворення, однак необхідним в контексті забезпечення привабливого інвестиційного клімату в Україні та стимулювання правовідносин у сфері ЗЕД. Розширення видів норм забезпечення договірних зобов'язань в законодавстві України та їх узгодженість з нормами країн ЄС, як позитивних тенденцій розвитку правозастосування в умовах воєнного стану та євроінтеграції, надасть можливість максимально широко застосовувати усі можливі способи забезпечення виконання договірних зобов'язань у сфері ЗЕД у взаємовідносинах з іноземними контрагентами, що походять з різних країн та правових сімей.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, 19–20, 21–22. Ст. 144.
3. Кодекс міжнародного приватного права (Кодекс Бустаманте). URL: http://www.oas.org/juridico/mla/sp/gtm/sp_gtm-mla-leg-cdip.pdf
4. Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів 10COT : монографія / кер. авт. кол. Т. М. Циганкова. Київ : КНЕУ, 2003. 660 с.
5. Карнаух Т. Застосування притримання для забезпечення виконання окремих видів зобов'язань. *Бухгалтерія*. 2004. № 44. С. 136–144.
6. Cook W. F. United States of America. *Norton Rose on Cross-Border Security* / ed. by Norton Rose. Bloomsbury Professional, 2000. P. 475–513.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, Зовнішньоекономічний договір, способи забезпечення договірних зобов'язань, право притримання, воєнний стан.

Keywords: foreign economic activity, foreign economic agreement, methods of securing contractual obligations, right of retention, martial law.